

ed NCL, 74, 110, 124

Redelmar, redelme, redelmer, V. *delme* (DEU) *Redempció, redemptor*, V. *redimir* *Reder*, V. *darrer Rederdre*, V. *redèrger* *Redhibició, redhibir, redhibitori*, V. *haber Redigr* 'redactar' ant, V. *exigr*

REDIMIR, renovació llatinitzant de l'antiquat R(E)EMBRE, que ve del ll REDĪMĒRE 'tornar a comprar', 'rescatar', 'redimir' derivat de ĒMĒRE 'agafar', 'comprar' □ I^a doc : *rembre*, S XII; *redemir*, 1628, DT^o 1647

«Pres-lo per queocòm d'aver que-s avie --- e teng lo pres e feç lo *rembre*, e ag ne tot lo seu, per nelet que el no avie ---, e can exí de son poder, feç-lo jurar --- que no s'en clmarie», doc d'Escales i La Corriu (Alt Cardener), S. XII; doncs, ja amb contracció de *ee* > *e*, que encara no hi és en un doc. de Segarra, del mateix segle «<ten>gren-lo tres dies pres, en la toutge (lleg *tàvege*?), e agren-ne tres bèsties, e *reemé*-les 82 sol; --- e tolgren a 'N G. de Segarra un bou, e *reemé* 1 80 sols; e --- a 'N Martel un bou, e *remeren*-lo 36 sol, e --- 2 someres, e *reemé*-les 90 sol ---», PPujol (*DocVgÜrg*, 4 35, 6 8ss)

«Dix lo juheu --- dels crestians e dels sarrahins, de qui som, e per ells siam forçats e trebaylats, e a ells nos covenga trahutar e *rehebme* cascu any» (en la redacció llatina «annuatim ab eis *redimere*», Lluïl (*Gentil*, 94 2, 1 de nou 181) Molt freqüent en tota la literatura medieval «ajudar a *rembre* los catius», Eiximenis (*Do Comp*, *CoDoACA* XII, 313); «per tal que tu *renes* e esmenes ta vida» amb el sentit de 'expiar, fer penitència (d'una existència perversa)' diuen a un damnat, en el *Cavallier Tuglat*, fi S XIV, p 85, StVicentF, *Serm*, 173 3 (cf a SANG) La grafia *rambre* en la *Questa del mall Reixac* (124 13), dóna prova que en el S. XIV es pronunciava *řámbra* amb la *e* neutra mallorquina (conforme amb la l etimològica, i sense el tancament anòmal que tenim en *tembre* o *témer TĪMERE*)

Sobretot en el Rosselló es troba sovint, en els segle XIII XIV, amb la -d encara grafada -s- (entenguem ð) «Tot hom qui s venga poblar e abitar a Vilafranca no sia tengut de *resembra* a negun senyor de qui sia estat ad huc», *Cartoral de Vfr de Conflent* (f° 1v^o) Els docs ross extractats per Alart en l'*InuLC* exemplifiquen diverses formes de la conjugació. «lex quattus a *resembre*» a 1230, però ja *resembre* el 1317 (1 mots dels Ss XIV-XV) En un que sembla del XIV (1 que no data, i no podent identificar-lo, transcriu amb les abreviatures que hi posa i no goso interpretar) en tenim unes quantes (Subj Pres, fut, part): «(la penyora) qu'e la *reHEMA*, e si no la *reHEMBRÀ* [col 46] --- no serà *resemut* de --- coll 39» El participi (refecció romànica del ll *redemptus*) és *r(e)emut* i tota l'Edat Mitjana, forma que encara pren el barceloní Felip de Malla (S XV) com a títol de la seva obra cabdal «Lo Pecador *Remut*» (V la peritíssima, perfecta, edició que ens en dóna Manuel Balasch, guiat per Casacuberta, NCL, cxviii ---, 1981ss), StVicentF

(*Quar*, 108 170); i ja «no s'era *reemut* de la tua senyoria» a 1249 (§ 298) en l'*InuLC*

Restà en ús fins després de l'Edat Mitjana: «Vós triunphau - qu'ab les vostres orelles / haveu sentit - paraules de salut, / quant Simeon, - cantant d'ell maravelles, / dix qu'és vengut / a *rembre* l món - lo qual era perdut», Jaume d'Olesa (poc abans de 1492, JMBover, *Bt Escr Bal II*, 14 13 9).

La forma llatinitzant *redimir* (ni *redemir*), que modernament l'ha substituït, no crec que es trobi a l'Edat Mitjana: el *DAG* la cita en uns sinodals de Vic del 1628, i ja figura en *DT^o* (1647), però no en els *Cost Tort*, car la cita que els atribueix *AlcM*, no pertany al Codi sinó a una «memòria antiga» que a manera de proemi hi imprimí B Oliver en la seva ed (p 7) i que per la llengua sembla de c 1500. Avui, perdut el regust llatí, ja és de la llengua noble de tothom: «Qui són els cortesans de l'infortuni / que segueixen els passos de David? / --- / Homes --- de sang viril, tempestuosa, / on fermenta el llevat del temps futur / --- / N'hi ha que, per atzar, prevaricaren, / i la ciutat ni *redimuts* els vol, / i els refua la gent, com a leprosos, / el tracte i l'agombol», JoAlcover (*Abigail*, v 22, O C, 85).

El ll REDĪMĒRE, en forma d'evolució popular, s'ha perdut en totes les llengües rom modernes, però hi visqué antigament: cast ant. *rem(e)ir* (V. DCEC/DECH, REDIMIR, IV, 832a46-52), port ant. *remir* (*remeu*), vida més llarga tingueren el fr ant *raembre* (d'on el derivat *rançon*, que sobrevisqué, avui *rançon* (*rançonner* 'rescatar') i oc ant. *rezémer*, molt viu a l'Edat Mitjana (c 1100, *Boect*, Appel, *Chr*, 105. 153); en cast. ant. (*remedir*) i gascó ant., en curioses formes metatitzades: *derreman* Subj. Pres 6, i l'abstracte *la derrenson*, *Gr Charte de St Gaudens*, a 1203, p. 20.

DERIV: *Rençó* ant 'redempció, rescat' del ll REDEMPTIO, -ONIS, paral·lel al fr. *rançon* i oc ant. *rezemson* (gc ant. *derrenson*, supra). Encara amb la ð conservada: «los preses sien soltz, sens tota demanda e sens tota *redempçó*», doc de 1211 (SdÜrg o Cabrera: Miret, *El més antic text lit*, 24) Generalment la -dja s'ha perdut i la m s'ha assimilat com n, però de vegades encara ho porten amb m els mss o almenys bones eds: «ésser màrtir per amor de nostra *reemçó*», Lluïl (*Blanq*, NCL i, 132.19; II, 91 10); «occís tots los hòmens que atrobar y poc, levats aquells qui eren de gran *rehemció*», Desclot (ed Buchon, 157e); «*reempsons* d'omes e de femnes» a 1306, «per *rembre* certs censals --- la qual *remçó* és stada feta ---» a 1398 (i un altre de 1397) en *InuLC*

Més corrent és *reençó*: «de N'Anrich de Castella, que si a ell plagués, no fos en presó --- e que N'Anrich no era home de *reençó*», Jaume I (Ag, 516 11); *VrdesR*, f° 2; *reenson Lleg Rim Sev*, v. 866 Sovint en els *Cost Tort*: «Tota fembra franca que sia presa per sos enemics, si alguna persona --- la *reem* --- e après que l'aurà *reemuda*, encaurà d'algun infant, jassia ço que pusa retenir la mare tro que la *reençó* li sia pagada, no pot ne deu retenir l'infant per aquela *reen-*